

**Uchwała nr XVI/90/2008
Rady Gminy Dębica Kaszubska
z dnia 14 marca 2008 r.**

**w sprawie przyjęcia „Programu opieki nad zabytkami gminy Dębica Kaszubska
na lata 2008 - 2011 ”**

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt. 9, art. 18 ust. 2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. w Dz. U z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.), art. 87 ust. 1,3,4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. w Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.) po uzyskaniu opinii Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

**Rada Gminy
uchwala co następuje:**

§1

Przyjmuje się do realizacji „**Programu opieki nad zabytkami gminy Dębica Kaszubska na lata 2008 - 2011**” stanowiący załącznik nr 1 do Uchwały.

§2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dębica Kaszubska.

§3

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego.

Przewodniczący Rady Gminy

/-/ Marian Adamowicz

Załącznik nr 1
do uchwały nr XVI/90/2008
Rady Gminy w Dębniczy Kaszubskiej
z dnia 14 marca 2008r.

**PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
GMINY DĘBNICA KASZUBSKA
NA LATA 2008 - 2011**

Dębница Kaszubska 2008

I. WPROWADZENIE

Dziedzictwo kulturowe, to dorobek materialny i duchowy poprzednich pokoleń, to również dorobek naszych czasów. Najczęściej utożsamiamy dziedzictwo kulturowe z archeologią, architekturą i sztuką.

Również dawne formy gospodarowania (np. sposoby uprawy roli, sposoby produkcji różnych wyrobów charakterystycznych dla danego regionu) oraz wiele innych przejawów życia i rozwoju społeczności, stanowią elementy naszej kultury. Pamiętać, zatem musimy o bogactwie nieodnawialnych źródeł informacji o życiu i działalności naszych przodków oraz o potrzebie zachowania tych źródeł dla przyszłych pokoleń. Świadomość potrzeby ratowania i ochrony zabytków jest coraz powszechniejsza wśród mieszkańców naszej gminy. Dbanie o należyty stan i atrakcyjny wygląd naszych zabytków, aby nie były kojarzone z obiektami o złym stanie technicznym, nie remontowanymi od lat, czy wręcz z ruinami jest naszym obywatelskim obowiązkiem. Rewitalizacja poszczególnych obiektów, jak również całych zespołów zabudowy jest szansą na ich uratowanie.

Tak, więc stworzenie *Programu opieki nad zabytkami* jest koniecznością przewidzianą ustawą oraz potrzebą społeczną. Jest również ważnym czynnikiem w upowszechnianiu wiedzy i pomaganiu właścicielom zabytków w dbaniu o ich dobrą kondycję.

Gmina nigdy nie będzie atrakcyjna dla turysty, jeżeli jej zabytki będą zaniedbane, niewłaściwie promowane czy eksponowane. To urok zadbanych zabytków, ulicznych zaułków, placyków i parków tworzy niepowtarzalny charakter danego miejsca, do którego z chęcią powraca turysta.

Kultura i tradycja kaszubska, malownicze położenie geograficzne oraz zabytki tworzą niepowtarzalny produkt turystyczny, który jest znaczącym elementem rozwoju gminy. Twórzmy, więc dla dobra nas samych i dobra przyszłych pokoleń ten wizerunek, tę atmosferę.

„Program Opieki nad Zabytkami Gminy Dębica Kaszubska na lata 2008-2011” jest dokumentem o charakterze uzupełniającym w stosunku do innych aktów planowania w gminie (*Planu zagospodarowania przestrzennego, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dębica Kaszubska*). Nie stanowi aktu prawa miejscowego, lecz jest dokumentem polityki administracyjnej w zakresie podejmowanych działań dotyczących inicjowania, wspierania i koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego.

Program opieki nad zabytkami stanowi podwalinę współpracy między samorządem gminy, właścicielami zabytków i Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Współpraca ta rozwijana w kolejnych latach powinna przynieść lokalnej społeczności, i nie tylko, wymierne korzyści – zachowanie naszego dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń.

II. POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Ilekroć w niniejszym programie jest mowa o:
 - 1) **programie** – rozumie się przez to „*Program opieki nad zabytkami gminy Dębica Kaszubska na lata 2008 - 2011*”,
 - 2) **gminie** – rozumie się przez to Gminę Dębica Kaszubska.

III. UWARUNKOWANIA PRAWNE PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

1. Obowiązek opieki nad zabytkami na samorząd nakładają:
 - 1) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (w art. 7),
 - 2) ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*.
2. Program zgodnie z art. 87 ust 2 ustawy *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* ma na celu w szczególności:
 - 1) włączenie problematyki ochrony zabytków do systemu zadań, strategicznych i bieżących wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania gminy;
 - 2) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
 - 3) rozpoznawanie potrzeb dotyczących podejmowania działań zmierzających do zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenia do poprawy stanu ich zachowania;
 - 4) eksponowanie zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
 - 5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
 - 6) określenie i tworzenie warunków współpracy z właścicielami zabytków dla zapewniania ich opieki i eliminowania sytuacji konfliktowych związanych z wykorzystaniem tych zabytków;
 - 7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

IV. OPIEKA NAD ZABYTKAMI W DOKUMENTACH PROGRAMOWYCH

1. Program Opieki Nad Zabytkami Województwa Pomorskiego na lata 2007 – 2010

W programie tym zdefiniowano zasoby dziedzictwa kulturowego województwa pomorskiego oraz dane o zasobach wynikające z uwarunkowań prawnych oraz działalności organów odpowiedzialnych za sprawowanie ochrony nad zabytkami.

Podstawowa wiedza dotycząca wartości i znaczenia obiektów zabytkowych zawarta jest w:

- Rejestrze zabytków
- Ewidencji zabytków

Rejestr i ewidencja zabytków ujęte są w formę kart ewidencyjnych prowadzonych przez Wojewódzkiego Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku i delegaturę w Słupsku, którymi kieruje Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków.

Z terenu Gminy Dębica Kaszubska w Rejestrze zabytków ujęto 19 obiektów zabytkowych w tym 13 obiektów z zakresu architektura, budownictwo, parki oraz 6 obiektów z zakresu archeologia. Szczególnie cenne to kościół parafialny p.w. Św. Jana Chrzciciela wraz z otoczeniem w Dębicy Kaszubskiej, kościół parafialny p.w. Św. Stanisława Biskupa i Męczennika wraz z otoczeniem w Dobieszewie, kościół parafialny p.w. NMP Królowej Polski wraz z otoczeniem w Budowie, zespół dworsko-parkowy (dwór, park) w Starnicach, dom w Grabówku, zespół dworsko-parkowy (dwór, park) w Kotowie, zespół pałacowo-parkowy (pałac, park) w Krzywaniu zespół pałacowo-parkowy (pałac, park) w Motarzynie oraz parki Krzynia i Podole Małe.

2. Wytyczne konserwatorskie do miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gm. Dębica Kaszubska wydane 15 kwietnia 1995 roku przez Państwową Służbę Ochrony Zabytków, Konserwatora Wojewódzkiego w Słupsku.

Zawierają one rozpoznanie i analizę następujących tematów:

- wykaz obiektów nieruchomości znajdujących się w rejestrze zabytków lub ewidencji konserwatorskiej w ujęciu Architektura i budownictwo, Parki, Cmentarze, Archeologia.
- Wytyczne konserwatorskie obiektów zabytkowych ze wskazaniem obiektów najwartościowszych (wpisanych do rejestru zabytków lub postulowanych do wpisu w pierwszej kolejności)
- strefy ochrony konserwatorskiej z wyszczególnieniem koniecznych działań będących podstawą działalności konserwatorskiej.

3. „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dębica Kaszubska” Kierunki zagospodarowania przestrzennego

Studium opracowane zostało na zlecenie gminy w 1995 r. przez zespół autorski po kierunkiem Aleksandra Aziukiewicza. Rada Gminy Dębica Kaszubska przyjęła Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dębica Kaszubska uchwałą nr 34/96 w dniu 28 sierpnia 1996 r.

Ustalenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dębica Kaszubska obejmują:

- zasady rozwoju gminy oraz uwarunkowania ich realizacji,
- politykę rozwoju przestrzennego,

Stosowne miejsce w wymienionym dokumencie zajmuje problematyka środowiska kulturowego, w tym:

- stref ochrony konserwatorskiej,
- obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków,
- stanowisk archeologicznych w gminie,
- pomników przyrody i obszaru chronionego krajobrazu.

W wyszczególnionych rozdziałach zawarte zostały elementy stanu zachowania poszczególnych obiektów wraz z wykazem działań, które są postulowane dla zachowania walorów kulturowych gminy. Wymieniono obiekty, które kwalifikują się do wpisu w rejestrze zabytków oraz obszary, którym gmina może nadać

status prawem chronionego krajobrazu, użytku ekologicznego lub też stanowiska dokumentacyjnego.

4. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Na terenie Gminy Dębica Kaszubska obowiązują następujące plany:

a) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Troszki – część działki nr 46/ (zatwierdzony uchwałą nr XI/71/99 Rady Gminy Dębica Kaszubska z dnia 17.09.1999 r., ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Woj. Pomorskiego Nr 110/99, poz. 1026, z dn. 20 października 1999r).

b) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu miejscowości Dębica Kaszubska, pn. „Osiedle nad Skotawą” (uchwalony przez Radę Gminy Dębica Kaszubska, uchwałą nr XXIII/147/00 z dnia 25 sierpnia 2000 r., ogłoszony w Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2000 r., nr 88, poz. 572, z dnia 18.09.2000 r.),

c) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu zabudowy mieszkaniowej w miejscowości Dębica Kaszubska (działka nr 759/5) (uchwalony przez Radę Gminy Dębica Kaszubska, uchwałą nr XVII/89/04 z dnia 07kwietnia 2004 r., ogłoszony w Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2004 r., nr 103, poz. 1824, z dnia 25.04.2004 r.)

d) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego osiedla mieszkaniowego "Północ" w miejscowości Dębica Kaszubska

(uchwalony przez Radę Gminy Dębica Kaszubska, Uchwałą nr XXIX/150/05 z dnia 31stycznia 2005 r., ogłoszony w Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2005 r., nr 46, poz. 908, z dnia 16.05.2005 r.)

Analiza treści zapisów i rysunku poszczególnych projektów planów zagospodarowania przestrzennego wykazuje zgodność z kierunkami zapisanymi w dokumentach wymienionych wcześniej. Ponadto w procesie planistycznym uzyskano uzgodnienie projektów od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, co świadczy o tym, że gmina zamierza kontynuować swoje działania w płaszczyźnie ochrony środowiska kulturowego, w tym ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Będzie to miało istotne znaczenie dla określenia działań priorytetowych i bieżących w dalszej części programu.

V. ZASOBY DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Gmina Dębica Kaszubska położona jest w południowej części powiatu i obejmuje swoim zasięgiem obszar 300 km², z czego 150 km² zajmują lasy, 128 km² użytki rolne, zaś 22 km² zajmują inne tereny. Gminę zamieszkuje ponad 9,5 tys. osób. Prawie 40% obszaru gminy objęte jest ochroną przyrody i krajobrazu. Największą powierzchnię zajmuje Park Krajobrazowy "Dolina Słupi". Przez terytorium gminy przepływają rzeki Słupia i Skotawa, znajdują się ponadto sztuczne zbiorniki wodne - Krzynia i Konradowo oraz jeziora: Głęboke, Gałęzów, Dobra, Grabówek, Podwilczyn i Kunitowskie. Terytorialnie gmina podzielona jest na 20 sołectw: Borzęcino, Budowo, Dobieszewo, Dobra, Dębica Kaszubska, Gałęzów, Gogolewko, Jawory, Kotowo, Krzywań, Łabiszewo, Mielno, Motarzyno, Niepogłędzie, Podole Małe, Podwilczyn, Starnice, Skarszów Dolny, Skarszów Górny, Żarkowo. Na szczególną uwagę zasługują miejscowości, które świadczą o bogactwie historii i stanowią dziedzictwo kulturowe tej ziemi.

BUDOWO - wieś wymieniana w dokumentach już w 1446 roku, jako własność rodu von Zitzewitz. Po śmierci ostatniego z budowskiej linii Zitzewitzów dobra znalazły się w rękach Klause von Zitzewitz, urodzonego około 1640 roku w Motarzynie, uznawanego za protoplastę drugiej linii Zitzewitzów. Od tego czasu majątek dziedziczony był z pokolenia na pokolenie w linii prostej w ramach jednej rodziny, aż do końca 1945 roku. Ostatnimi włodarzami Budowa byli Adolf i jego syn Johann Adolf von Zitzewitz.

Jednym z najciekawszych obiektów zabytkowych w Budowie jest gotycki kościółek z XVI wieku. Zbudowany na kamiennym fundamencie, murowany z cegły, zdobiony ostrołukowymi wnękami od strony szczytu. Wieża kościoła do XIX wieku zwieńczona była wysokim, ośmiobocznym dachem, który po pożarze zastąpiony został niskim dachem ostrospadowym. Z zabytkowego wyposażenia kościoła zachowała się rokokowa polichromia o motywach roślinnych z XVIII wieku i barokowe zdobienia.

DĘBNICA KASZUBSKA - wieś gminna znana już w XII wieku. W 1485 roku część wsi była własnością Clausa Puttkamera z Cetynia, zaś część magistratu Słupska. Cała wieś przeszła na własność miasta w 1517 roku. Dzięki temu wieś prężnie się rozwijała i pod koniec XVIII w. znajdowała się tu kuźnia, karczma i młyn, który jeszcze w 1572 roku przebudowano z młyna zbożowego na zakład papierniczy. Dzięki papierni Dębica Kaszubska była wsią przemysłową. Produkowany tu papier trafiał nie tylko do Słupska, ale i do Gdańska oraz Królewca. Z czasem papiernia została wykupiona przez właścicieli fabryki w Kępicach. W latach trzydziestych wskutek regresu gospodarczego uruchomiono tu montownię silników do niemieckich bombowców Messerschmit i Junkers. Jednym z ciekawszych obiektów wpisanych do rejestru zabytków jest ewangelicki kościół parafialny, obecnie rzymsko - katolicki pod wezwaniem Jana Chrzciciela. Kościół zbudowany został w 1584 roku, jako budowla jednonawowa z wieżą od strony zachodniej i zakrystią od północy. Data ukończenia budowy odnotowana jest na chorągiewce dachowej rok 1604. W latach 1781 - 1786 kościół został znacznie rozbudowany, a sama wieża zyskała wówczas nowy hełm.

DOBIESZEWO - wieś wzmiankowana w źródłach historycznych już w 1294 roku. W tym czasie dobra należały do dobieszewskiej gałęzi rodu von Zitzewitz. Od 1635 roku przez kolejne blisko trzysta lat, właścicielem majątku była rodzina Paula von Gottberga. W 1908 roku kupił je Wilhelm von Zitzewitz i w rękach jego rodziny Dobieszewo pozostawało do końca 1945 roku. Ostatnią panią na włościach była Henrietta von Zitzewitz. Jednym z cenniejszych obiektów w Dobieszewie jest zabytkowy XVII-wieczny kościół - dawniej protestancki, obecnie katolicki pod wezwaniem Stanisława Biskupa i Męczennika. Pierwsze wzmianki o kościele, który strawił pożar w 1715 roku, sięgają roku 1385. Obecny kościół pochodzi z 1779 roku, o czym świadczy data na chorągiewce dachowej. Kościół posiada konstrukcję szkieletową wypełnioną cegłą. Wieża w części parterowej jest murowana, wyżej ma konstrukcję drewnianą szalowaną deskami. Trójspadowy dach kościoła pokryty jest gontem. Kościół zbudowany został na planie prostokąta, jednonawowy z emporą muzyczną od północnego - zachodu. Nawa kościelna od południowego - wschodu zamknięta jest trójbokiem. Na szczególną uwagę z zabytkowego wyposażenia zasługuje ołtarz i ambona z I połowy XVIII wieku, prospekt organowy datowany na XIX wiek oraz dzwon z 1851 roku.

KOTOWO - wieś wzmiankowana już w 1485 roku. Stanowiła lenno rodziny von Zitzewitzów i była w jej posiadaniu od 1360 do 1945 roku. Jest przykładem wsi owalnicowej, z centralnie rozmieszczonym placem, wokół którego rozmieszczone były zabudowania chłopskie. Ostatnimi właścicielami dóbr w Kotowie byli Friedrich oraz jego syn, Friedrich Karl von Zitzewitz, po których pozostał murowany dwór wzniesiony na początku XX wieku, w stylu neobarokowym, podobnie jak założenie parkowe wokół niego. Dwór został zbudowany na podmurówce kamiennej jako murowana budowla dwukondygnacyjna kryta dachówką. Folwark należący do dóbr rozciągał się w odległości 2 km, zabudowania gospodarcze XIX i XX wieczne oddzielone były od dworu parkiem.

KRZYWAŃ - wieś wzmiankowana w źródłach historycznych już w 1396 roku. Od XIV do początków XVIII wieku należała do rodziny von Vormann. W 1752 roku majątek kupił starosta Joachim Ruediger von Massow, który w 1765 roku odstąpił go Kasparowi Freyschmidt. Ten z kolei sprzedał dobra Helenie Juliannie du Faye. W 1784 roku wieś nabył Gustaw von Gotteberg. Od 1842 do 1945 roku dobra znajdowały się we władaniu rodziny von Althen. Ostatnim panem na włościach był Gerhard von Althen. O dawnej świetności Krzywania świadczy okazały, neorenesansowy pałac z II połowy XIX wieku otoczony parkiem założonym w stylu angielskim w końcu XVIII wieku. Pałac wymurowano z cegły na planie dwóch prostokątów, z ryzalitem z wejściem umieszczonym na ścianie licowej. Zewnętrzne ściany budowli posiadają ozdobne dekoracje wykonane w tynku. Dwukondygnacyjny budynek pokryty został dachem czterospadowym. Z dawnego wyposażenia i wystroju pałacu zachowały się dwa ozdobne piece kaflowe, balkon w sali balowej z pełną balustradą o dekoracji architektonicznej, ozdobne narożne szafy na galerii na piętrze, boazerie z dekoracją roślinną, stropy z dekoracją sztukatorską.

MOTARZYNO - wieś wymieniana w dokumentach już w XIV wieku. Pierwszym znanym właścicielem Motarzyna był Jarosław von Zitzewitz - rycerz na Motarzynie i licznych majątkach ziemi słujskiej. Kolejnym właścicielem w latach 1425 -1485 był Martin Zitzewitz, po nim od 1507 do 1572 roku majątkiem władał Jakob von Zitzewitz, aktywny polityk na Pomorzu. Na początku XVII wieku w motarzyńską rodzinę Zitzewitzów wżenił się Hans Linde, który przyczynił się do zapaści wsi. W 1717 roku właścicielami majątku byli: starosta Johann Adolph von Zitzewitz, Georg Gneomar von Zitzewitz, a następnie Claus von Zitzewitz. Od 1830 roku Motarzyno pozostawało w rękach Friedricha von Zitzewitz, w 1850 roku przejął je jego syn, który w 1866 -1868 wybudował w Motarzynie okazały pałac otoczony rozległym parkiem. Ostatnim dziedzicem na motarzyńskich włościach był Fridrich von Zitzewitz, syn budowniczego pałacu. Motarzyński pałac posiada wiele cech klasycystycznych zarówno w rzucie, zaakcentowaniu osi, wyeksponowaniu elewacji frontowej. Obiekt został wymurowany z cegły na planie prostokąta z dwiema wieżyczkami i wysuniętym portykiem na osi, dachem krytym blachą ocynkowaną. W latach 80-tych XX wieku pałac został wyremontowany, w holu wejściowym zrekonstruowano kominek, stiuki i malowidła ściennie.

ELEKTROWNIE WODNE

Na terenie gminy Dębica Kaszubska elektrownie wodne rozwijały się na przełomie XIX i XX wieku. Sprzyjały temu warunki naturalne, ukształtowanie powierzchni oraz rzeki i zbiorniki wodne. Najlepiej wykorzystaną rzeką do budowy elektrowni wodnych okazała się Słupia, w dalszej kolejności Skotawa. Oryginalne,

historyczne już dziś urządzenia, zamontowane w elektrowniach wodnych w XIX i na początku XX wieku, w dalszym ciągu spełniają swoje zadanie. Elektrownie montowano najczęściej w miejscach dawnych młynów wodnych, w których potężne kamienne żarna poruszane były przez koło młyńskie, wprawiane w ruch przez spiętrzoną wodę. Na rzece Słupi biegnącej w granicach gminy elektrownie wodne wybudowane zostały w Strzegominie (w latach 1922 - 1924), w Krzyni (w latach 1925 - 1926). Wzniesione elektrownie pracowały praktycznie do 1945 roku, później zostały zniszczone, a wyposażenie rozgrabione. Od połowy lat 50-tych elektrowniom przywracano ich dawną funkcję i dziś poza rolą ekonomiczną stanowią także prawdziwą ozdobę krajobrazu.

VI. GMINNA EWIDENCJA ZABYTEKÓW

1. W Urzędzie Gminy Dębica Kaszubska zgodnie z art. 22 ust. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami prowadzona jest od roku 2003 Gminna Ewidencja Zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków.

Kartoteka adresowa Gminnej Ewidencji Zabytków obejmuje zabytki nieruchome nie wpisane do rejestru zabytków, a będące w ewidencji zabytków.

2. Posiadana w Urzędzie Gminy dokumentacja kwalifikuje niektóre obiekty zabytkowe do ochrony, mimo, że nie są wpisane do rejestru zabytków.

W tej grupie znalazły się głównie:

- budynki: chałupy, domy, stodoły z końca XIX lub początków XX wieku,
- budowle: spichlerze, młyny datowane również z początków XX wieku,
- obiekty sakralne: krzyże przydrożne, kapliczki, figury, kaplice cmentarne,
- nagrobki w większości z XIX i początków XX wieku,
- cmentarzyska kurhanowe i płaskie,
- stanowiska objęte strefą **W** archeologicznej ochrony terenu.

W gminie jest łącznie około 90 obiektów zakwalifikowanych do wymienionej grupy. W programie nie wymienia się wszystkich tego typu obiektów z różnych względów. Po pierwsze inwentaryzacja była sporządzana w roku 1995 i z uwagi na upływ czasu wymaga weryfikacji. Po drugie nie są znane stany własnościowe gruntów, na których posadowione są obiekty, co wymaga konfrontacji dokumentacji z danymi ewidencji gruntów. Prace te powinny zostać objęte działaniami programowymi, dlatego też uwzględnione zostaną w następnych rozdziałach.

Wykaz obiektów nieruchomości Gminy Dębica Kaszubska:

- w rejestrze zabytków - załącznik nr 1,
- w ewidencji zabytków - załącznik nr 2,
- układów ruralistycznych - załącznik nr 3.

VII. ZESTAWIENIE CELÓW PRIORYTETOWYCH I ZADAŃ DO REALIZACJI W ZAKRESIE OPIEKI NAD ZABYTKAMI

1. Aktualizacja i uzupełnienie bazy danych

- 1.1 Dokonanie przeglądu obiektów zabytkowych w terenie.
- 1.2 Weryfikacja, uzupełnienie posiadanych wykazów i kart adresowych.
- 1.3 Wykonanie dokumentacji fotograficznej wszystkich istniejących obiektów.
- 1.4 Uzupełnienie kart adresowych obiektów o uzyskane dane i dokumentację fotograficzną.

2. Określenie stanów własnościowych obiektów

- 2.1 Ustalenie lokalizacji obiektów na działkach i właścicieli tych działek zgodnie z ewidencją gruntów.
- 2.2 Naniesienie ustalonych danych własnościowych obiektów do kart adresowych i ewidencji.

3. Określenie stanów technicznych obiektów

- 3.1 Dokonywanie przeglądów obiektów zabytkowych w celu ustalenia stanu technicznego.
- 3.2 Naniesienie wniosków i opinii w sprawie dalszej kwalifikacji obiektów do gminnej ewidencji dóbr kultury.
- 3.3 Określenie niezbędnych prac rewitalizacyjnych obiektów, określenie szacunkowej wartości ich przeprowadzenia.

4. Współpraca z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków, właścicielami zabytków i opracowanie zasad opieki nad nimi

- 4.1 Współpraca z WUOZ w Gdańsku, Delegatura w Słupsku i z właścicielami zabytków w zakresie dokumentacji dotyczącej zabezpieczenia zabytków przed zniszczeniem, uzupełnienia danych o zabytkach, planu ochrony na wypadek wojny i klęsk żywiołowych.
- 4.2 Poinformowanie właścicieli obiektów o wymogach w zakresie opieki nad zabytkami.
- 4.3 Współpraca z WUOZ w Gdańsku, Delegatura w Słupsku w zakresie opracowań planistycznych ochrony krajobrazu kulturowego i zabytków archeologicznych.

5. Podejmowanie działań w zakresie odnowy zabytków

- 5.1 Pozyskiwanie środków zewnętrznych na odnowę zabytków będących własnością gminy.
- 5.2 Informowanie innych właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskania środków na odnowę zabytków.

6. Określenie zasad udostępniania zabytków w celach turystycznych

- 6.1 Ustalenie z właścicielami zabytków wykazu obiektów udostępnianych w celach turystycznych.
- 6.2 Oznakowanie obiektów udostępnianych w celach turystycznych.
- 6.3 Opracowanie tablic informacyjnych zamieszczonych na zewnątrz obiektów zawierających podstawowe dane historyczne o obiekcie.

7. Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego

- 7.1 Włączenie tematyki ochrony dóbr kultury do zajęć szkolnych w szkołach podstawowych i gimnazjach prowadzonych przez gminę.
- 7.2 Publikacja materiałów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w prasie lokalnej i na stronie internetowej gminy Dębica Kaszubska.

8. Finansowanie programu

Finansowanie ochrony i opieki nad zabytkami polegające na przygotowaniu niezbędnej dokumentacji jak i przedsięwzięć realizacyjnych może odbywać się z różnych źródeł.

Podstawowe to:

- 1) **źródła publiczne** (np. budżet państwa, budżety jednostek samorządów terytorialnych wszystkich szczebli, środki Unii Europejskiej, inne źródła zagraniczne),
- 2) **źródła prywatne** (osób fizycznych, organizacji pozarządowych - stowarzyszeń, fundacji, kościelnych osób prawnych itp.).

Finansowanie programu będzie realizowane z wykorzystaniem środków z wielu możliwych źródeł: ze środków budżetowych, funduszy strukturalnych, inicjatyw wspólnotowych oraz ze środków prywatnych.

Rada Gminy Dębica Kaszubska w miarę posiadanych środków budżetowych przyznawać będzie dotacje celowe na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

VIII. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Realizacja programu poddana będzie ocenie Rady Gminy w Dębica Kaszubska po upływie dwóch lat od jego uchwalenia.
2. W sprawach nieuregulowanych w programie mają zastosowanie obowiązujące przepisy prawa.

WYKAZ OBIEKTÓW NIERUCHOMYCH GMINY DĘBNICA KASZUBSKA ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W REJESTRZE ZABYTKÓW

Lp.	Miejscowość	poz. rejestru	Opis rodzaj zabytku	wiek	data wpisu	nr decyzji	Uwagi
ARCHITEKTURA I BUDOWNICTWO, PARKI							
1	Budowo	A - 12	Kościół parafialny p.w. NMB Królowej Polski murowany wraz z otoczeniem i wystrojem wnętrza	XIV, XVIII i XIX w.	29-08-1961	361	
2	Dębica Kaszubska	A - 42	Kościół parafialny p.w. Św. Jana Chrzciciela mur szachulcowy wraz z otoczeniem	1584, 1781-1786	08-06-1960	289	
3	Dobieszewo	A - 43	Kościół filialny p.w. Św. Stanisława Biskupa i Męczennika mur szachulcowy wraz z otoczeniem i wystrojem wnętrza	XVII-XVIII w.	08-06-1960	290	
4	Starnice	A - 154	Zespół dworsko - parkowy	k. XVIII, poł XIX, XX w.	15-02-1966	565	
5	Starnice	A - 154	Park przypałacowy w stylu krajobrazowym o powierzchni 4,5 ha. Układ przestrzenny i wyposażenie zniszczone	II poł. XIX w.	15-02-1966	565	
6	Kotowo	A - 242	Dworek murowany wraz z parkiem w granicach parku	1 ćw. XX w.	12-03-1987	KL II-5340/3/87	
7	Kotowo	A - 242	Park dworski o swobodnej kompozycji z cechami stylu krajobrazowego o powierzchni 0,53 ha	k. XIX w.	12-03-1987	KL II-5340/3/87	
8	Krzywań	A - 264	Park przypałacowy o powierz. ok. 10 ha. W stylu krajobrazowym. Układ przestrzenny czytelny	k. XVIII w.	28-01-1988	KL II-5340/1/88	wpisany do rej. wraz z pałacem
9	Krzywań	A - 326	Pałac w granicach działki nr 111	k. XIX w.	24-11-1994	PSOZ-I-5430/16/94	
10	Motarzyno	A - 328	Zespół pałacowo-parkowy	1868 r	27-12-1994	PSOZ-I-5430/23/94	
11	Motarzyno	A - 328	Park dworski w stylu krajobrazowym Czytelny układ przestrzenny o powierzchni 2,17 ha	poł XIX w.	27-12-1994	PSOZ-I-5430/23/94	drzewostan w stanie dobrym
12	Krzynia	A - 344	Park przypałacowy o powierz. 12,6 ha. Założenia mało czytelne. Wąwozy i źródlika	k. XIX w.	23-04-1996	PSOZ-I-5430/9/96	drzewostan w stanie dobrym o wysokich wartościach dendrologicznych
13	Podole Małe	A - 353	Park w granicach części oddziału Nadleśnictwa Łupawa o pow. 15,4 ha		06-05-1997	PSOZ-I-5430/16/97	
ARCHEOLOGIA							
14	Budowo	A - a - 28	Osada ludności kultury łużyckiej i grodzisko wczesnośredniowieczne		06-08-1970	KL.IV-670/19/70	Obszar AZP 12-32/2
15	Budowo	A - a - 29	Grodzisko wczesnośredniowieczne		06-08-1970	KL.IV-670/20/70	Obszar AZP 12-32/3
16	Jawory	A - a - 37	Grodzisko średniowieczne		29-08-1970	KL.IV-670/28/70	Obszar AZP 12-32/6
17	Jawory	A - a - 38	Osada ludności kultury wielbarskiej i średniowiecza		29-08-1970	KL.IV-670/29/70	Obszar AZP 12-32/8
18	Podole Małe	A - a - 61	Grodzisko wczesnośredniowieczne	VII/VIII-IX w.	06-03-1972	KL.IV-670/2/72	Obszar AZP 11-31/42
19	Gogolewko	A - a - 93 /282K	Cmentarzysko megalityczne kultury pucharów lejkowatych oraz kurhanowe kultury łużyckiej		05-10-1974	KL.IV.670/5/74	Obszar AZP 13-31/1

WYKAZ OBIEKTÓW NIERUCHOMYCH GMINY DĘBNICA KASZUBSKA ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W EWIDENCJI ZABYTKÓW

Lp.	Miejscowość	poz. rejestru	Opis rodzaj zabytku	wiek	data wpisu	nr decyzji	w ewid.	Uwagi
ARCHITEKTURA I BUDOWNICTWO								
1	Borzęcino		Pałac murowany	1832,1893 r.			tak	
2	Budowo		Budynek mieszkalny nr 42 mur szachulcowy	2 poł. XIX w.			tak	
3	Budowo		Plebania parafii rzymsko-katolickiej murowana	2 poł. XIX w.			tak	
4	Budowo		Wieża ciśnień murowana	1 ćw. XX w.			tak	
5	Dębica Kaszubska		Budynek mieszkalny ul Fabryczna 1 murowany	pocz. XX w.			tak	
6	Dębica Kaszubska		Budynek mieszkalny ul Fabryczna 3 murowany	pocz. XX w.			tak	
7	Dębica Kaszubska		Kolonia domków robotniczych ul. Leśna 2-14 murowane	pocz. XX w.			tak	
8	Dębica Kaszubska		Plebania parafii rzymsko-katolickiej murowana	XIX/XX w.			tak	
9	Gałężów		Budynek mieszkalny nr 1 mur szachulcowy	k. XIX w.			tak	
10	Gałężów		Budynek mieszkalny nr 18 mur szachulcowy	z poł XIX w			tak	
11	Gałężów		Budynek mieszkalny nr 20 mur szachulcowy	1903 r.			tak	
12	Gałężów		Stodoła nr 13 mur szachulcowy	k. XIX w.			tak	
13	Jawory		Altana	II poł. XIX w.			tak	
14	Jawory		Budynek gospodarczy	k. XIX w.			tak	
15	Jawory		Budynek mieszkalny nr 12 mur szachulcowy	z poł XIX w			tak	
16	Jawory		Budynek mieszkalny nr 15 murowany	II poł. XIX w.			tak	
17	Jawory		Dwór	1880 r.			tak	
18	Kotowo		Budynki gospodarcze murowane	poł XIX w.			tak	
19	Krzynia		Elektrownia wodna murowana				tak	
20	Krzynia		Kuźnię obiekt magazynowy murowany	XIX/XX w.			tak	
21	Łabiszewo		Budynek mieszkalny nr 20 murowany	1914 r.			tak	
22	Łabiszewo		Stodoła murowana	II poł. XIX w.			tak	
23	Motarzyno		Gorzelnia murowana	II poł. XIX w.			tak	
24	Motarzyno		Kuźnia mur - kamienny	II poł. XIX w.			tak	
25	Motarzyno		Magazyn, obora, warsztat murowany	1864 r.			tak	
26	Motarzyno		Obora mur - kamienny	II poł. XIX w.			tak	
27	Motarzyno		Obora murowana	1864 r			tak	
28	Motarzyno		Płatkarnia murowana	II poł. XIX w.			tak	

WYKAZ OBIEKTÓW NIERUCHOMYCH GMINY DĘBNICA KASZUBSKA ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W EWIDENCJI ZABYTKÓW

Lp.	Miejscowość	poz. rejestru	Opis rodzaj zabytku	wiek	data wpisu	nr decyzji	w ewid.	Uwagi
29	Motarzyno		Stajnia murowana	II poł. XIX w.			tak	
30	Motarzyno		Stodoła drewniana	pocz. XX w.			tak	
31	Motarzyno		Stodoła murowana-drewniana	pocz. XX w.			tak	
32	Niepogłędzie		Budynek gospodarczy	II poł. XIX w.			tak	
33	Niepogłędzie		Budynek gospodarczy nr 24 szachulcowy	k. XIX w.			tak	
34	Niepogłędzie		Budynek mieszkalny nr 24 mur szachulcowy	XIX/XX w.			tak	
35	Niepogłędzie		Budynek mieszkalny nr 26 murowany	XIX/XX w.			tak	
36	Niepogłędzie		Pałac dworski murowany	pocz. XX w.			tak	
37	Niepogłędzie		Spichlerz murowany	II poł. XIX w.			tak	
38	Podole Małe		Kuźnia murowana	pocz. XIX w.			tak	
39	Podwilczyn		Budynek mieszkalny nr 17 szachulcowy	poł. XIX w.			tak	
40	Podwilczyn		Budynek mieszkalny nr 4 szachulcowy	II poł. XIX w.			tak	
41	Skarszów Górny		Pałac dworski murowany	1910 r.			tak	
42	Starnice		Kuźnia murowana	k. XIX w.			tak	
43	Starnice		Magazyn murowany	k. XIX w.			tak	
44	Starnice		Obory murowane	1889 r.			tak	
45	Strzegomino		Elektrownia wodna murowana				tak	
46	Żarkowo		Budynek mieszkalny nr 11 mur szachulcowy	1898 r.			tak	
PARKI								
47	Borzęcino		Park dworski w stylu krajobrazowym	I poł XIX w			tak	dęby, jodła - ok. 150 lat
48	Budowo		Park dworski o zatartym układzie przestrzennym i kompozycyjnym o powierzchni ok. 1,72 ha	poł XIX w.			tak	park wiejski
49	Jawory		Park dworski w stylu krajobrazowym o powierzchni 7,5 ha	poł. XIX w.			tak	drzewostan w stanie dobrym
50	Łabiszewo		Park dworski w stylu krajobrazowym o powierzchni 6,0 ha	I poł XIX w			tak	drzewostan w stanie dobrym
51	Niepogłędzie		Park dworski w stylu krajobrazowym o powierzchni 3,56 ha	poł XIX w.			tak	drzewostan w stanie dobrym
52	Skarszów Górny		Park przypałacowy w stylu krajobrazowym o powierzchni 1,5 ha. Układ przestrzenny zachowany	II poł. XIX w.			tak	Zachowany drzewostan
53	Leśnia		Park dworski w stylu krajobrazowym	poł XIX w.				

WYKAZ OBIEKTÓW NIERUCHOMYCH GMINY DĘBNICA KASZUBSKA ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W EWIDENCJI ZABYTKÓW

Lp.	Miejscowość	poz. rejestru	Opis rodzaj zabytku	wiek	data wpisu	nr decyzji	w ewid.	Uwagi
CMENTARZE								
53	Borzęcino		Cmentarz ewangelicki - nieczynny	k. XIX w.			tak	
54	Budowo		Cmentarz wiejski o pow. 0,5 ha dawniej ewangelicki, obecnie rzymsko-katolicki nieczynny. Czytelny układ przestrzenny	I poł. XIX w.			tak	
55	Dobieszewo		Cmentarz rzymsko-katolicki dawniej ewangelicki	II poł. XIX w.			tak	
56	Gałęzów		Cmentarz ewangelicki o powierz. 0,2 ha nieczynny zlikwidowany	k. XIX w.			tak	
57	Jawory		Cmentarz ewangelicki o powierz. 0,29 ha zlikwidowany obecnie odtworzony				tak	
58	Krzywań		Cmentarz rzymsko-katolicki. Całkowicie zatarty układ kwater	II poł. XIX w.			tak	
59	Łabiszewo		Cmentarz ewangelicki o powierz. 0,25 ha nieczynny prostokątny	II poł. XIX w.			tak	
60	Mielno		Cmentarz ewangelicki o powierz. 0,45 ha nieczynny zlikwidowany	II poł. XIX w.			tak	
61	Motarzyno		Cmentarz podworski, dawniej ewangelicki, nieczynny. Układ czytelny zachowane fragmenty nagrobków	XIX w.			tak	
62	Niepogłędzie I		Cmentarz rodowy Puttkamerów ewangelicki, o powierzchni 1,1 ha, nieczynny, kształt prostokąta, układ czytelny	XIX w.			tak	
63	Niepogłędzie II		Cmentarz wiejski ewangelicki nieczynny o pow. 0,6 ha	XIX w.			tak	
64	Podwilczyn		Cmentarz rzymsko-katolicki czynny	XX w.			tak	
65	Skarszów Dolny		Cmentarz ewangelicki o pow. ok. 0,4 ha zatarty układ przestrzenny	II poł XIX w.			tak	
66	Starnice		Cmentarz dawniej ewangelicki, obecnie rzymsko-katolicki o powierzchni 0,1 ha położony w lesie	z pocz. XX w.			tak	
67	Żarkowo		Brak szczegółowych informacji				tak	

WYKAZ OBIEKTÓW NIERUCHOMYCH GMINY DĘBNICA KASZUBSKA ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W EWIDENCJI ZABYTKÓW

Lp.	Miejscowość	poz. rejestru	Opis rodzaj zabytku	wiek	data wpisu	nr decyzji	w ewid.	Uwagi
ARCHEOLOGIA strefa bezwzględnej ochrony archeologicznej								
84	Borzęcino		Grobla XVIII/XIX wiek				tak	Obszar AZP 10/31/21
85	Budowo		Budowo cmentarzysko kurhanowe				tak	Obszar AZP 12-32/69
86	Budowo		Cmentarzysko kurhanowe ludności kultury łużyckiej				tak	Obszar AZP 12-32/1
87	Budowo		Cmentarzysko kurhanowe ludności kultury łużyckiej				tak	Obszar AZP 12-32/4
88	Dobieszewo		Cmentarzysko ludności kultury łużyckiej				tak	Obszar AZP 11-31/32
89	Dobieszewo		Cmentarzysko ludności kultury łużyckiej, osada średniowieczna	XI-XII w.			tak	Obszar AZP 11-31/28
90	Gałąźnia Wielka		Osada ludności kultury łużycko - pomorskiej, wczesnośredniowieczna	XI - XII w.			tak	Obszar AZP 12-32/35
91	Gałęzów		Obozowisko neolityczne				tak	Obszar AZP 12-32/62
92	Gałęzów		Osada ludności kultury łużyckiej				tak	Obszar AZP 12-32/59
93	Gałęzów		Osada ludności kultury pomorskiej				tak	Obszar AZP 12-32/57
94	Jawory		Osada ludności kultury wielbarskiej				tak	Obszar AZP 12-32/52
95	Jawory		Osada wczesnośredniowieczna	XII/XII w.			tak	Obszar AZP 12-32/54
96	Kotowo		Cmentarzysko kultury wielbarskiej				tak	Obszar AZP 12-32/40
97	Kotowo		Osada ludności kultury oksywskiej i wczesnośredniowieczna				tak	Obszar AZP 11-32/57
98	Kotowo		Osada ludności kultury wielbarskiej i wczesnośredniowieczna				tak	Obszar AZP 11-32/56
99	Podole Małe		Osada wczesnośredniowieczna				tak	Obszar AZP 11-31/43
100	Podole Małe		Osada wczesnośredniowieczna				tak	Obszar AZP 11-31/44
101	Podole Małe		Cmentarzysko kultury pomorskiej					Obszar AZP 11-32/66
102	Żarkowo		Cmentarzysko kurhanowe ludności kultury łużyckiej				tak	Obszar AZP 11-32/58
ARCHEOLOGIA strefa względnej ochrony archeologicznej								
102	Budowo		Obozowisko ludności kultury łużyckiej, obozowisko neolityczne				tak	Obszar AZP 12-32/76
103	Budowo		Osada ludności kultury łużyckiej				tak	Obszar AZP 12-32/71
104	Budowo		Osada ludności kultury łużyckiej				tak	Obszar AZP 12-32/68
105	Budowo		Osada ludności kultury łużycko pomorskiej i średniowieczna				tak	Obszar AZP 12-32/77

WYKAZ OBIEKTÓW NIERUCHOMYCH GMINY DĘBNICA KASZUBSKA ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W EWIDENCJI ZABYTKÓW

Lp.	Miejscowość	poz. rejestru	Opis rodzaj zabytku	wiek	data wpisu	nr decyzji	w ewid.	Uwagi
106	Budowo		Osada ludności kultury łużycko pomorskiej i wczesnośredniowieczna				tak	Obszar AZP 12-32/75
107	Budowo		Osada ludności kultury pomorskiej, obozowisko neolityczne				tak	Obszar AZP 12-32/74
108	Dębica Kaszubska		Cmentarzysko ludności kultury pomorskiej				tak	Obszar AZP 13-30/21
109	Dębica Kaszubska		Cmentarzysko ludności kultury pomorskiej				tak	Obszar AZP 13-30/20
110	Dębica Kaszubska		Cmentarzysko ludności kultury pomorskiej				tak	Obszar AZP 11-30/1
111	Dębica Kaszubska		Cmentarzysko ludności kultury pomorskiej				tak	Obszar AZP 11-30/26
112	Dębica Kaszubska		Cmentarzysko ludności kultury pomorskiej				tak	Obszar AZP 11-30/27
113	Dębica Kaszubska		Cmentarzysko ludności kultury pomorskiej				tak	Obszar AZP 11-30/29
114	Dębica Kaszubska		Obozowisko ludności kultury ceramiki sznurowej i pucharów lejkwatych				tak	Obszar AZP 11-30/13
115	Dębica Kaszubska		Obozowisko schyłkowo neolityczne				tak	Obszar AZP 11-30/31
116	Dębica Kaszubska		Obozowisko schyłkowo neolityczne i osada ludności kultury oksywsko - wielbarskiej				tak	Obszar AZP 11-30/40
117	Dębica Kaszubska		Obozowisko schyłkowo neolityczne, osada łużycko-pomorska i wczesnośredniowieczna				tak	Obszar AZP 11-30/28
118	Dębica Kaszubska		Osada ludności kultury łużycko-pomorskiej				tak	Obszar AZP 11-30/25
119	Dębica Kaszubska		Osada ludności kultury łużycko-pomorskiej				tak	Obszar AZP 11-30/30
120	Dębica Kaszubska		Osada ludności kultury oksywsko - wielbarskiej, obozowisko schyłkowo neolityczne				tak	Obszar AZP 11-30/43
121	Dobieszewko		Cmentarzysko ludności kultury pomorskiej				tak	Obszar AZP 11-31/13
122	Dobieszewko		Osada ludności kultury oksywsko - wielbarskiej i wczesnośredniowieczna	XI-XIII w.			tak	Obszar AZP 11-31/14
123	Dobieszewko		Osada wczesnośredniowieczna	XI-XIII w.			tak	Obszar AZP 11-31/11
124	Dobieszewko		Osada wczesnośredniowieczna				tak	Obszar AZP 11-31/16

WYKAZ OBIEKTÓW NIERUCHOMYCH GMINY DĘBNICA KASZUBSKA ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W EWIDENCJI ZABYTKÓW

Lp.	Miejscowość	poz. rejestru	Opis rodzaj zabytku	wiek	data wpisu	nr decyzji	w ewid.	Uwagi
125	Dobieszewko		Osada wczesnośredniowieczna				tak	Obszar AZP 11-31/19
126	Dobieszewo		Osada ludności kultury łużycko-pomorskiej				tak	Obszar AZP 11-31/29
127	Dobieszewo		Osada ludności kultury łużycko-pomorskiej				tak	Obszar AZP 11-31/30
128	Dobieszewo		Osada ludności kultury łużycko-pomorskiej				tak	Obszar AZP 11-31/31
129	Dobieszewo		Osada ludności kultury łużycko-pomorskiej				tak	Obszar AZP 11-31/34
130	Dobieszewo		Osada ludności kultury łużycko-pomorskiej				tak	Obszar AZP 11-31/38
131	Dobieszewo		Osada ludności kultury łużycko-pomorskiej i wczesnośredniowieczna				tak	Obszar AZP 11-31/33
132	Dobieszewo		Osada schyłkowo neolityczna, ludności kultury łużycko-pomorskiej i oksywsko - wielbarskiej				tak	Obszar AZP 11-31/27
133	Dobieszewo		Osada wczesnośredniowieczna				tak	Obszar AZP 11-31/17
134	Dobieszewo		Osada wczesnośredniowieczna				tak	Obszar AZP 11-31/18
135	Dobieszewo		Osada wczesnośredniowieczna	XII-XIII w.			tak	Obszar AZP 11-31/37
136	Gałężnia Wielka		Osada ludności kultury łużycko-pomorskiej				tak	Obszar AZP 12-31/37
137	Gałężów		Obozowisko ludności kultury łużyckiej				tak	Obszar AZP 12-32/61
138	Gałężów		Obozowisko neolityczne				tak	Obszar AZP 12-32/60
139	Gałężów		Obozowisko neolityczne				tak	Obszar AZP 12-32/62
140	Gałężów		Osada ludności kultury łużycko-pomorskiej				tak	Obszar AZP 12-32/9
141	Gałężów		Osada ludności kultury wielbarskiej				tak	Obszar AZP 12-32/58
142	Gałężnia Wielka		Osada wczesnośredniowieczna				tak	Obszar AZP 12-32/12
143	Goszczyno		Obozowisko ludności kultury pucharów lejkowatych, osada ludności kultury łużycko - pomorskiej				tak	Obszar AZP 12-31/22
144	Goszczyno		Osada ludności kultury łużycko-pomorskiej				tak	Obszar AZP 12-31/26
145	Goszczyno		Osada ludności kultury łużycko-pomorskiej				tak	Obszar AZP 12-31/28
146	Goszczyno		Osada ludności kultury oksywsko - wielbarskiej				tak	Obszar AZP 12-31/24
147	Jawory		Cmentarzysko ludności kultury łużycko-pomorskiej				tak	Obszar AZP 12-33/10

WYKAZ OBIEKTÓW NIERUCHOMYCH GMINY DĘBNICA KASZUBSKA ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W EWIDENCJI ZABYTKÓW

Lp.	Miejscowość	poz. rejestru	Opis rodzaj zabytku	wiek	data wpisu	nr decyzji	w ewid.	Uwagi
148	Kotowo		Obozowisko neolityczne, osada ludności kultury łużyckiej				tak	Obszar AZP 12-32/30
149	Kotowo		Obozowisko neolityczne, osada ludności kultury wielbarskiej i wczesnośredniowieczna				tak	Obszar AZP 12-32/35
150	Kotowo		Obozowisko neolityczne, osada średniowieczna				tak	Obszar AZP 12-32/32
151	Kotowo		Osada ludności kultury łużyckiej i wczesnośredniowieczna	XI-XII w.			tak	Obszar AZP 11-32/55
152	Kotowo		Osada ludności kultury pomorskiej				tak	Obszar AZP 12-32/49
153	Kotowo		Osada ludności kultury pomorskiej				tak	Obszar AZP 12-32/51
154	Kotowo		Osada ludności kultury pomorskiej i wczesnośredniowieczna, obozowisko neolityczne				tak	Obszar AZP 12-32/25
155	Kotowo		Osada ludności kultury wielbarskiej i średniowieczna				tak	Obszar AZP 12-32/41
156	Kotowo		Osada średniowieczna				tak	Obszar AZP 12-32/36
157	Kotowo		Osada wczesnośredniowieczna				tak	Obszar AZP 12-32/31
158	Łysomice		Osada wczesnośredniowieczna	XII-XIII w.			tak	Obszar AZP 12-30/12
159	Łysomice		Osada wczesnośredniowieczna i ludności kultury łużycko - pomorskiej	XII-XIII w			tak	Obszar AZP 12-30/14
160	Łysomice		Osada wczesnośredniowieczna i ludności kultury łużycko - pomorskiej	XII-XIII w.			tak	Obszar AZP 12-30/13
161	Łysomiczki		Cmentarzysko ludności kultury pomorskiej				tak	Obszar AZP 11-30/2
162	Motarzyno		Cmentarzysko ludności kultury łużyckiej				tak	Obszar AZP 12-32/2
163	Motarzyno		Cmentarzysko ludności kultury pomorskiej				tak	Obszar AZP 12-32/19
164	Motarzyno		Osada ludności kultury łużycko-pomorskiej				tak	Obszar AZP 12-31/8
165	Niemczewo		Obozowisko schyłkowo neolityczne, osada ludności kultury łużycko-pomorskiej				tak	Obszar AZP 12-31/5
166	Podole Małe		Osada ludności kultury łużycko-pomorskiej, oksywsko - wielbarskiej i wczesnośredniowieczna	XI-XII w.			tak	Obszar AZP 11-31/45
167	Podwilczyn		Osada wczesnośredniowieczna i ludności kultury łużycko - pomorskiej	XII-XIII w			tak	Obszar AZP 12-30/16
168	Podwilczyn		Osada wczesnośredniowieczna i ludności kultury łużycko - pomorskiej	XII-XIII w			tak	Obszar AZP 12-30/18

WYKAZ OBIEKTÓW NIERUCHOMYCH GMINY DĘBNICA KASZUBSKA ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W EWIDENCJI ZABYTKÓW

Lp.	Miejscowość	poz. rejestru	Opis rodzaj zabytku	wiek	data wpisu	nr decyzji	w ewid.	Uwagi
169	Skarszów Górny		Obozowisko schyłkowo neolityczne				tak	Obszar AZP 11-30/3
170	Skarszów Górny		Obozowisko schyłkowo neolityczne				tak	Obszar AZP 11-30/5
171	Skarszów Górny		Obozowisko schyłkowo neolityczne				tak	Obszar AZP 11-30/11
172	Skarszów Górny		Obozowisko schyłkowo neolityczne i osada ludności kultury wielbarskiej				tak	Obszar AZP 11-30/7
173	Skarszów Górny		Osada ludności kultury łużycko - wielbarskiej i oksywsko - wielbarskiej				tak	Obszar AZP 11-30/9
174	Skarszów Górny		Osada ludności kultury łużycko-pomorskiej				tak	Obszar AZP 11-30/6
175	Skarszów Górny		Osada ludności kultury łużycko-pomorskiej; wczesnośredniowieczna				tak	Obszar AZP 11-30/4
176	Skarszów Górny		Osada ludności kultury oksywsko - wielbarskiej				tak	Obszar AZP 11-30/8
177	Troszki		Osada ludności kultury łużycko-pomorskiej, oksywsko - wielbarskiej i wczesnośredniowieczna	XI-XII w.			tak	Obszar AZP 11-31/10
178	Troszki		Osada ludności kultury łużycko-pomorskiej, oksywsko - wielbarskiej	XI-XII w.			tak	Obszar AZP 11-31/9
179	Żarkowo		Obozowisko ludności kultury łużyckiej				tak	Obszar AZP 11-32/51
180	Żarkowo		Obozowisko ludności kultury pomorskiej				tak	Obszar AZP 11-32/47
181	Żarkowo		Obozowisko ludności kultury pomorskiej i osada wczesnośredniowieczna				tak	Obszar AZP 11-32/50
182	Żarkowo		Osada ludności kultury łużyckiej				tak	Obszar AZP 11-32/48
183	Żarkowo		Osada średniowieczna				tak	Obszar AZP 11-32/46

WYKAZ OBIEKTÓW NIERUCHOMYCH GMINY DĘBNICA KASZUBSKA ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W EWIDENCJI ZABYTKÓW

Lp.	Miejscowość	poz. rejestru	Opis rodzaj zabytku	wiek	data wpisu	nr decyzji	W ewid.	Uwagi
UKŁADY RURALISTYCZNE								
68	Borzęcino		Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z XVI w. Do 1739 r własność Puttkamerów, następnie do 1834 r własność von Baera od 1841 r. von Zitzewitz Wieś wielodrożnicowa z majątkiem w pd-zach części. Zachowany pałac pozbawiony detali architektonicznych. Zmieniona stolarka i pokrycie dachowe					Wieś wielodrożnicowa z majątkiem w pd. - zach. części.
69	Budowo		Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1360 r. Do 1945 r własność rodziny von Zitzewitz. Wielodrożnica z czytelnym układem owalnicy. Nie zachowany pałac					Układ komunikacyjny objęty ochroną.
70	Dębica Kaszubska		Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1485 r. Wieś należała do Słupska. W 1592 r. powstał młyn do mielenia drewna na papier. Młyn przekształcił się w dużą fabrykę papieru. W 1936 r istniała spółka przetwórstwa lnu, tartak i 99 gospodarstw.					Duża wielodrożnica - układ komunikacyjny objęty ochroną konserwatorską. Kościół z otoczeniem wpisany do rejestru zabytków
71	Dobieszewo		Wymieniona po raz pierwszy w czerwcu 1294 r., w akcie darowizny na rzecz stolicy arcybiskupiej w Gnieźnie dokonanej przez księcia pomorskiego Mestwina. Później własność dobieszewskiej linii von Zitzewitz. Od 1635 do 1908 r. w posiadaniu rodziny von Gottberg, Następnie przejęta przez borzęcinska linię von Zitzewitzów.					Mała ulicówka z zachowanym kościołem wraz z otoczeniem objęte ochroną konserwatorską
72	Gałęzów		Stare lenno Zitzewitzów, wymienione w dokumentach z 1432 r. W 1902 spłonęło centrum wsi, w tym i pałac, a w 1914 budynki gospodarcze majątku.					Średnia ulicówka. Zachowane nieliczne budynki szachulcowe mieszkalne i gospodarcze z XIX wieku oraz budynek murowany z początku XX w.
73	Jawory		Od 1376 r. do 180-0 w posiadaniu rodziny von Pirch, do 1945 r. rodziny von Mach. Zachowany pałac z budynkami gospodarczymi dawnego folwarku oraz nieliczne budynki mieszkalne z XIX wieku					Mała ulicówka z dawnym majątkiem w pd. części wsi
74	Kotowo		Pierwsza wzmianka pochodzi z 1360 roku. Własność rodziny von Zitzewitz. Dwór wraz z parkiem wpisany do rejestru zabytków. Zachowane też budynki gospodarcze dawnego folwarku					Owalnica wraz z majątkiem w pd. części wsi - układ drożny objęty ochroną konserwatorską

WYKAZ OBIEKTÓW NIERUCHOMYCH GMINY DĘBNICA KASZUBSKA ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W EWIDENCJI ZABYTKÓW

Lp.	Miejscowość	poz. rejestru	Opis rodzaj zabytku	wiek	data wpisu	nr decyzji	W ewid.	Uwagi
75	Krzywnia		Lenno Zitzewitzów i Puttkamerów. Zachowana kuźnia wchodząca w skład zabudowy gospodarczej dawnego folwarku oraz mocno zmieniony budynek elektrowni					Małą ulicówka z dawnym majątkiem usytuowanym w zach. części wsi
76	Krzywań		Wieś wzmiankowana w 1396 r. Od XV do XVII w własność m.in. rodziny von Massow. Od 1842 r do 1945 r. w posiadaniu rodziny von Althen.					Mała wielodrożnica. Pałac i park wpisane do rejestru zabytków
77	Motarzyno		Pierwsze informacje o wsi pochodzą z 1360 r. Posiadłość rodu von Zitzewitz.					Średnia ulicówka ze śladami owalnicy z drożnym układem. Objęta ochroną konserwatorską. Pałac i park wpisane do rejestru zabytków
78	Niepogłędzie		Od 1432 do 1565 lenno von Zitzewitzów. W XVI wieku w posiadaniu von Krokowa i von Puttkamera. Od 1733 do 1882 ponownie w posiadaniu von Zitzewitzów, a następnie Puttkamerów. Zachowane budynki gospodarcze dawnego folwarku oraz budynki mieszkalne i gospodarcze o małej wartości architektonicznej.					Średnia ulicówka z majątkiem we wsch. części wsi Pałac i park przewidywane do wpisu do rejestru zabytków
79	Podole Małe		Stare lenno von Zitzewitzów. Wzmiankowane już w 1405 r. Zachowany tylko park przypałacowy					Mała ulicówka z dużym majątkiem w zach. części wsi rozbudowana w kier północnym w latach 30 XX wieku
80	Podwilczyn		Wieś powstała w latach 1748-1752 i należała do ok. 200 wsi, które założył Fryderyk Wielki osadzając kolonistów					Średnia ulicówka. Z historycznej zabudowy zachowane tylko 2 szachulcowe budynki mieszkalne z XIX wieku
81	Skarszów Górny		Po sprzedaży części ziemi w Skarszewie Dolnym, Meissner przenosi swoją siedzibę ok. 2,5 km na północ. Od tej pory majątek nosi nazwę Skarszów Górny. Stary dwór w Skarszewie Dolnym zburzono, drugi powstał już na nowym miejscu. Po pożarze w 1880 roku ówczesny Skarszów Górny przechodzi w ręce Fridericha Wilhelma Zielke. Jego syn w 1910 roku buduje nowy pałac					Wieś majątek Pałac i park przewidziane do wpisu do rejestru zabytków

WYKAZ OBIEKTÓW NIERUCHOMYCH GMINY DĘBNICA KASZUBSKA ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W EWIDENCJI ZABYTKÓW

Lp.	Miejscowość	poz. rejestru	Opis rodzaj zabytku	wiek	data wpisu	nr decyzji	W ewid.	Uwagi
82	Skarszów Dolny		Wieś wzmiankowana w 1300 r. w XVIII wieku w posiadaniu kolejno von Wobeser, von Below, von Boehn. W 1847 wieś kupuje Gustaw Meisner, właściciel fabryki papieru w Debnicy Kaszubskiej. W 1850 roku sprzedaje młyn wodny i część ziemi Edwardowi Mayer.					Mała ulicówka
83	Starnice		Do XVIII wieku lenno Bandermerów. Od 1753 do 1945 roku w rękach rodziny von Gottberg. Zachowane budynki gospodarcze dawnego folwarku					Średnia ulicówka z dużym majątkiem w pd. wsch. części wsi Pałac i park objęte ochroną konserwatorską

Sporządził: *Krzysztof Czapiewski*
wg stanu na 31.12.2007 r.